



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

126. An concubitus vir Christiani cum muliere infideli, Turca, Judæa, hæretica &c. sit circumstantia in confessione aperienda? Et quid, si hoc casus fuisset ab Episcopo reservatus? Et an hoc peccatum ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

Sup. hoc in primis lin. Ref. not. seq. &c.

Que nunc hęc sequetur, & in aliis eius primę annot.

interrogetur, vt illius dispositionem intelligat: quia consuetudo arguit infirmum emendationis propositum. Vide infra in Resol. 55. vbi Sancium contrarium docentem inuenies.

RESOL. CXXV.

An circumstantia recidendi sit aliquando confitenda?
Et an Confessarius propter consuetudinem peccandi possit differre absolutionem?
Et an Confessarius habeat ius ad interrogandum de consuetudine peccandi, quia nullo precepto humano induci potest, quod penitens obligetur peccata legitime confessi repetere, quando non interuenit reseruatio, imo licet interueniat reseruatio, non potest penitens obligari ad iterum confitenda peccata?
Et ideo inferitur, quod si penitens probabiliter credat Confessarium non impensurum illi absolutionem, si fuerit consuetudinem peccandi posse, a quiuocatione vtendo, negare consuetudinem.
Et an hoc vltimum procedat, si etiam credat absolutionem se raturum?
Idem est de occasione proxima inenitabili tamen sine magno incommodo, & scandalo; nam in tali casu possit etiam penitens vti a quiuocatione, licet a Confessario de tali occasione interrogetur?
Et notatur non esse denegandam absolutionem habenti consuetudinem iurandi, nec ignorantiam doctrinam Christianam, etsi sepe monitus non didicisset, dummodo peniteat de praterito, & proponat de futuro.
Et inferitur peccatorem consuetudinarium in quocumque peccato, dummodo habeat dolorem de peccato, & firmum propositum cauendi de cetero, esse absoluen dum toties, quoties? Ex part. 1. tr. 7. Res. 55.

Sup. cōtento in primis lin. huius textus supra in Res. 123. & in aliis eius primę not. Sup. hac doctrina sup. in tr. 4. Res. 26. 27. & in Res. 28. & à §. Sed difficultas, & in Res. 30. & in tr. 6. Res. 19. in principio.

§. 1. **T**eneri penitentem confiteri consuetudinem peccandi si a Confessario interrogetur docet Vasquez in 3. p. tom. 4. q. 9. 1. art. 1. dub. 3. Henriquez lib. 5. cap. 8. n. 1. Reginaldus tom. 1. dub. 6. c. 4. n. 133. & nos supra in Resol. 15. docuimus. Et posse Confessarium, etiam per mentem, plus, vel minus, secundum prudentiam differre absolutionem alicui peccato, docet Grassius p. 1. dec. lib. 1. c. 20. num. 14. Idem etiam docet Suarez in 3. p. tom. 4. disp. 32. sect. 2. in fine. Sayrus in clauis regis, lib. 5. cap. 5. num. 8. Sanchez in sum. tom. 1. lib. 2. cap. 32. n. 45. Toletus lib. 3. c. 18. n. 2. Iterum Suarez de Relig. tom. 2. lib. 3. c. 8. in fine. Reginaldus in praxi, to. 2. lib. 18. n. 87. Villalobos in sum. tom. 1. tractat. 11. difficult. 25. in fin. Delrius in disquis. mag. lib. 1. cap. 5. quest. 4. in fin. Sa verb. absolution. n. 14. Henriquez lib. 4. cap. 24. n. 4. Bañez in 2. 2. q. 2. art. 8. dub. 2. Ledesma in sum. tom. 2. tract. 1. c. 3. post concl. 7. & alij.

2. Non reticebo tamen, (quod est valde notandum, quia nouum,) Ioannem Sancium in suis practi- cis disputacionibus Martini impressis, anno 1524. disp. 9. n. 6. & seq. contrariam sententiam ex multis rationibus docere: & ideo putat Confessarium ius non habere ad interrogandum de consuetudine peccandi cum neque illud habeat, vt bis eadem peccata quis confiteatur, nec ad afficiendum penitentem pudore, & dedecore, consuetudine peccati cognita: sed debet penitens statim absolui, si vere dolorem habeat de prateritis, ac in posterum vite emendationem firmiter proponat. Probat hanc sententiam autoritate aliquorum Doctorum. Et ratio est: quia, vt supra dictum est, si consuetudinem peccandi teneretur penitens aperire, idem esset, quod obligare illum peccata legitime confessi iterum repetere; quod sane nullo precepto humano induci potest, saltem quando non interuenit reseruatio: imò licet interueniat reseruatio, non posse penitentem obligari ad iterum con-

Sup hoc sup. in r. 5. Resol. 18.

fitēda peccata, docet Vasquez in 3. p. 10. 4. q. 9. 3. art. 1. dub. 6. n. 4. retractans sententiam, quam antea docerat in 9. 9. 1. art. 3. dub. 6. 7. & 8.

3. Deinde penitens, quamuis sit pessima consuetudini addictus, si mentem mutauerit, & occasionem frangere proposuerit in illo non remanet status peccati: ergo illi non est deneganda absolutio: nam, si Confessarius potest in tali casu licite absolueri penitentem, vt ipsimet aduersarij concedunt; ad id tenentur, quia penitens habet semper ius, vt sibi non negetur absolutio, si dignus sit, nisi illi efficiatur de proprio ipsius penitentis consensu.

4. Vnde ex his inferi Sancius, quòd si penitens probabiliter credat, Confessarium non impensurum illi absolutionem, si tateretur consuetudinem peccandi, posse a quiuocatione vtendo, negare consuetudinem, vt fiat sensus: Consuetudine careo peccandi, non absolute; sed ad confitendum tibi de presentia. Et hoc etiam procedit, si credat, absolutionem se nacturum cum ad confitenda eadem peccata bis non sit obligatus, nec patiendum pudorem ex consuetudine iam notariendum. Idem dicendum est de occasione proxima, inenitabili tamen, sine magno incommodo, & scandalo: nam in tali casu possit etiam penitens vti a quiuocatione, licet a Confessario de tali occasione interrogetur: nam postea vero propositum, vt si penitens, emendationis, habet penitens ius ad absolutionem: & vt Confessarius recte suo fungatur officio, nihil conducit scire, sine penitentis in occasione, vt non dato, quòd illum vitare non potest, eò quòd sine cognoscat occasionem, siue non teneatur Confessarius absolutionem dare. Ergo, &c. Deducitur etiam ex dictis contra Azorium tom. 1. lib. 11. c. 3. q. 4. non esse denegandam absolutionem habenti consuetudinem iurandi; & contra Ledesma in sum. tom. 2. tract. 1. c. 3. post 7. conclus. & alios, ignorantiam doctrinam Christianam, etsi sepe admonitus non didicisset, dummodo peniteat de praterito, & proponat de futuro.

5. Putat igitur supradictus Sancius, vir equidem doctissimus, peccatorem consuetudinarium in quocumque peccato, dummodo habeat dolorem de peccatis, & firmum propositum cauendi de cetero, esse absoluen dum toties, quoties, nec posse Confessarium illi beneficium absolutionis denegare; & respondet ad argumentum in contrarium: quod adduci potest, nempe, absolutionem in tali casu differendam esse, vt cauter penitens reddatur ad præcauenda peccata, & propter inueniendum timorem. Hęc omnia desumpta sunt, vt diximus, ex supradicto Sancio: illi illud, & non pigebit: est enim vir acutissimi ingenij: & hæc supradictę disputaciones, quas nuper edidit, sunt immortalitate dignissima. Vtinam alios ingenij sui fetus in lucem emitteret! Sed an hæc opinio sit tuta in praxi, remitto me iudicio aliorum.

RESOL. CXXVI.

An concubitus viri Christiani cum muliere infidelis, Turca, Indea, hæretica, &c. sit circumstantia in confessione aperienda?

Et quid, si hic casus fuisset ab Episcopo reseruat?
Et an hoc peccatum pertineat ad sacrilegium, quia talis comunicio est prohibita in honorem Christianissimi ab

Ecclesia? Ex part. 3. tractat. 4. Resol. 137. alias 138.

§. 1. **A**firmatiuam sententiam docent Naldus in part. 1. cap. 3. §. 8. affine est huic. Homobonus de cas. reser. part. 2. cas. 4. sent. 5. Conradus in respons. cas. reser. scient. part. 2. q. 174. Floronus de cas. reser. part. 2. cas. 7. post §. 1. ver. mulieribus abentes, numer. 5. Bellochius de cas. reser. part. 2. q. 1. n. 169. Henriquez lib. 2. de panis cap. 6. n. 3. in glossa littera M. & Sanchez de

matrim. tom. 1. lib. 7. disp. 5. num. 2. vbi sic asserit. Inferitur quod habere circumstantiam luxurie mutantem speciem, ac necessario fatendam, accessum fidelis cum infideli aduersus impedimentum dirimens matrimonium ob cultus disparitatem, quia ratio, ob quam Ecclesia hoc matrimonium dirimit, videlicet quia cedit in religionis dedecus, si fidelis cum infideli copuletur matrimonio, locum habet in copula illicita. Et ideo prohibito matrimonio, censetur specialiter copula illicita prohibita. Adde etiam esse quoque periculum educationis prolis in infidelitate, & peruersionis conjugis fidelis, quae pericula in coitu fornicario etiam reperiuntur, vtpote qui vnitatem carnis efficit, & valde amorem conciliat. Et tandem poenae peculiariae grauius huius copulae legibus statuta argumentum non leue inducunt, vt inde illius specialis grauitas colligatur. Ita Sanchez. Vide etiam Lessium lib. 4. cap. 3. dub. 6. num. 45 qui putat hoc peccatum pertinere ad sacrilegium, quia talis coniunctio est prohibita in honorem Christianismi ab Ecclesia.

2. Verum licet ego hanc sententiam teneam, attamen contrariam tenentes non damnarem, quia multi ex supradictis Doctores, & in specie Azorius part. 3. lib. 3. cap. 29. quae. 3. Ioannes Franciscus Suarez in enchiridion casuum conscientiae, lib. 5. ver. Confessio, fol. 346 & Filiucius tom. 2. tract. 30. cap. 2. num. 52. asserunt, talem accessum hominis Christiani cum infideli, non esse speciem distinctam a simplici fornicatione, & esse tantum circumstantiam aggravantem; sed circumstantia etiam notabiliter aggravantes, secundum opinionem probabilem multorum DD. non sunt necessarii in confessione explicandae. Ego, &c. Et ita hanc sententiam absolute in terminis tenet Alcozer in summa, c. 20. fol. 74. pag. 1. §. el ser muger; & nouissime illam tenet Franciscus Syluius, Professor publicus sacrae Theologiae in Academia Duacena in suis doctissimis commentariis ad 2. 2. D. Thome, q. 154. art. 2. §. queritur secundo.

3. Igitur secundum hos Doctores, secluso scandalo, & periculo subuersionis, vel contemptus legis & Religionis Christianae, vel nisi sit casus ab Episcopo referuatus, si quis concubitum haberet cum infideli, sufficit in confessione, vt dicat: Toties fornicatus sum, sine explicatione, quod dicta mulier fuerit Turca, Iudaea, Haeretica, &c. quia talis copula (vt dictum est) non differt a simplici fornicatione, & est tantum circumstantia aggravans. Sed ego teneo primam sententiam, nempe esse aperiendam in confessione, quia est circumstantia mutans speciem. Vide etiam Menochium de arbit. iudic. lib. 2. cas. 290.

RESOL. CXXVII.

An Dominus peccans cum seruo, vel serua infideli debeat in confessione hanc circumstantiam explicare? Ex part. 7. tr. 7. Ref. 3. alia 7. 2.

§. 1. Communiter respondent affirmatiue, quia copula habita cum persona, cum qua matrimonium ob Ecclesiasticam prohibitionem consistere non potest, tunc accipit spirituale malitiam necessario in Confessione explicandam si impedimentum illud dirimens constitutum fuit ab Ecclesia praecipue propter copulam, quasi illa habeat indecentiam in ordine ad aliquam virtutem, vt euenit in impedimento disparitatis cultus, quod impedimentum ideo ab Ecclesia positum est, quia illa copula cedit in Religionis dedecus; vnde prohibito tali matrimonio fidelis cum infideli, censetur etiam

prohibita specialiter copula illicita inter illos. Et consequenter ea copula illicita fidelis cum infideli habet aliam malitiam specie diuersam a malitia fornicationis. Talis autem malitia specie diuersa reducitur vel ad sacrilegium, vel ad infidelitatem seu potius aliquo modo ad vtrumque vitium. Et ideo hanc sententiam nouissime docet Auerla de Sacramento Penitentiae, quae. 9. sect. 9. & alij a me alibi adducti.

2. Non desinam tamen adnotare hic obiter negatiuam sententiam esse probabilem: asserant etenim quamplurimi Doctores circumstantiam infidelitatis in copula illicita non mutare speciem, sed tantummodo aggravare; Ergo cum probabiliter circumstantia aggravantes non sint necessarii in confessione explicandae, per consequens non erit explicanda circumstantia infidelitatis, vtpote tantum circumstantia aggravans.

Alibi in Ref. & §. not. praeterea.

RESOL. CXXVIII.

An qui copulam habuit sodomiticam cum Infideli, vel copulam cum muliere Hebraea, vel haeretica, debeat in confessione explicare circumstantiam personarum?

Et an patiens sodomiam sit obligatus aperire in confessione fuisse patientem. Ex part. 9. tr. 9. & Misc. 4. Ref. 3.

§. 1. Sed dices; hi casus quid ad praxim? vti nam in praxi non acciderent. Primus casus potest frequenter accidere in Tiremibus, & ego olim Panormi de illo interrogatus fui, cum de mandato Ducis de Albuquerque Viceregis munus fungeret Rectoris Theologi in Archiconfraternitate Regia Redemptionis captiuorum: nam quidam captiuus Christianus apud Turcas, cogebatur a Domino actum sodomiticum secum habere. Cum mulieribus haeretis quid non potest accidere in Germania, Gallia, & Polonia? De mulieribus Hebraeis, mensibus elapsis ex quadam Italiae Ciuitate accepi Epistolam subscriptam cum nomine fictitio, tenoris sequentis. Al multo Reverendo Padre Antonino Diana Esaminatore de Vescobi. Intus vero inueni haec verba. Titius per multos annos habuit rem cum muliere Hebraea; modo, Penitentia ductus, vult confiteri, sed habet magnam verecundiam explicandi Confessario hanc circumstantiam. Petit a Reuerentia vestra, an adit, aliqua opinio probabilis, vt possit illam non explicare?

2. Itaque ad supradictos casus affirmatiue respondet Reuerendissimus Pater Candidus Sacri Palatii, Magister, tom. 2. disquis. 24. art. 23. dub. 35. vbi ita ait: Habet circumstantiam luxurie mutantem speciem, ac necessario fatendam accessus fidelis cum infideli; quia ne dum talis accessus est contra virtutem castitatis, sed etiam contra Religionis Christianae decus, ac proinde sacrilegam esse dico talem copulam, & pertinet ad sacrilegium. Idem dicendum de copula fidelis cum haeretica ob dedecus, & iniuriam Christianae Religionis. Ita ille; cui adde, me citato, Eminentissimum Cardinalem de Lugo, de Penit. disput. 16. sect. 6. num. 333. & etiam me citato Leandrum de Sacram. tom. 1. tractat. 10. disp. 8. §. 3. quae. 7. Naldum in Summ. verb. Fornicatio, num. 2. & alios.

3. Sed ego alibi negatiuam sententiam tanquam probabilem admisi, & nunc iterum admitto: & praeter Azorium, & alios, hanc sententiam tenet Syluius in 2. 2. D. Thome, quae. 154. artic. 2. Fagundez in Decalog. tom. 2. lib. 6. capit. 1. numero 14. & Tamburinus

Alibi in duabus Ref. antecedentibus.